

Học tiếng Anh để sống ở Mỹ

✦ CHI LAN

(Kỳ cuối trong loạt phóng sự về nước Mỹ đời thường.
Xem STINFO 11, 12/2011 và 1&2/2012)

Nói chuyện học tiếng Anh ở Mỹ thì quá rộng, phải thu hẹp lại, chỉ quan sát việc dân nhập cư học tiếng Anh để kiếm việc làm.

Nghèo đói, chiến tranh và một phần là mâu thuẫn chính trị là những lực chính, xô đẩy dân khắp thế giới ly tán, rời quê hương tới các miền đất lạ. Mỹ là miền đầy hấp lực, có lẽ là mạnh nhất.

Người nhập cư ở Mỹ (còn gọi là “dân thiểu số”) chiếm khoảng trên 35% dân số Mỹ (310 triệu người). Tốc độ tăng nhiều nhất là người nhập cư từ châu Mỹ Latinh và châu Á. Hiện có tới gần 50 triệu người Mỹ Latinh, chiếm 15% dân số Mỹ và 15,2 triệu người châu Á chiếm 5% dân số Mỹ.

Dân nhập cư gốc Mỹ Latinh sống chủ yếu ở California, Texas, Florida. Riêng ở New Mexico họ là dân thiểu số đông nhất, chiếm tới 44% dân số cả bang này. Người da đen nhập cư (khác với người Mỹ da đen) thì tập trung ở các vùng bờ biển phía Đông, miền Nam và hai bang Michigan và Illinois. Dân gốc Á chiếm tới 40% dân số Hawaii, một số đông sống ở bờ biển phía Tây và các bang New York, New Jersey, Texas và Illinois. Gần 1/3 dân nhập cư ở Mỹ sống tập trung ở hai bang California và Texas.

Theo báo cáo ngày 14/8/2008 của Cục Dân số Mỹ thì dân số nước này đang tăng với tốc độ nhanh hơn và đa sắc tộc hơn, chủ yếu do thành phần nhập cư. Theo dự báo thì đến năm 2042 dân nhập cư sẽ chiếm hơn 50% và đến năm 2050 sẽ là 54% dân số Mỹ.

Các đời Tổng thống Mỹ dù Cộng hòa (Bush) hay Dân chủ (Obama) đều đang phải đối mặt với vấn đề này. Nói chung, siết chặt hơn là chiến lược cơ bản. Nhưng cũng không thể quá mạnh tay vì nhiều lẽ. Và dù muốn hay không thì làn sóng nhập cư vẫn ngày càng mạnh.

Một lớp học tiếng Anh của dân nhập cư ở Mỹ

Như vậy, một mặt chính quyền muốn siết chặt hơn nhưng mặt khác vẫn phải chấp nhận một thực tế là vài ba chục năm nữa dân Mỹ gốc và dân nhập cư sẽ cân bằng và rồi dân nhập cư, đang là “dân thiểu số” sẽ đổi chỗ thành ... “dân đa số”!

Đa số dân nhập cư là những người có trình độ chuyên môn thấp hoặc hoàn toàn chưa có kỹ năng nghề nghiệp. Số người này là nguồn cung ứng lao động khá rẻ tiền cho nước Mỹ, nhưng cũng là nguồn cung cấp tội phạm nếu họ không kiếm được việc làm đủ với đồng lương rẻ mạt. Tôi đã cùng với chị chủ nhà người Mỹ gốc Việt tới một ... “chợ... người” ở Silver Spring, một thành phố ở bang Maryland phía Đông nước Mỹ. Cứ tưởng đâu ở Hà Nội hay Tp.HCM mới có các “chợ người”. Hóa ra ở Mỹ có rất nhiều. Ở Silver Spring có nhiều chợ như vậy. Mỗi chợ ấy có chừng dăm ba chục người khá lực lưỡng, chủ yếu là dân Hispanic (cách gọi người nhập cư từ các nước Mỹ Latinh), ngồi thành từng cụm năm, bảy người. Chị chủ nhà cần một người dọn vườn. Chị tới

một nhóm và nói việc mình cần. Chị nói tiếng Anh bập bõm, những người đang chờ được thuê còn bập bõm hơn. Nhưng họ cũng hiểu nhau, có lẽ chính là qua dấu hiệu chỉ biểu diễn việc mình cần. Kết quả là một người đàn ông cỡ 40 tuổi, chạy lấy cước, xềng cho vào cốp xe và đi với chúng tôi về nhà chị. Chị nói với tôi là công cho anh ta 100 đô với 8 giờ làm việc. Đưa anh ta về nhà chị, rồi giao việc và chúng tôi đi làm. Tôi hỏi: “Có cần theo dõi việc anh ta làm không?”. Chị bảo khỏi cần, họ biết việc cần làm, chiều về sẽ trả tiền công. Quả nhiên, chiều về vườn tược phong quang, sạch sẽ, đẹp hẳn lên.

Tôi tìm đến một trung tâm dạy tiếng Anh do một trường cao đẳng tổ chức phối hợp với chính quyền một thị trấn rất nhỏ, cỡ như xã của ta về mặt hành chính, nơi tôi đang tạm trú. Hệ thống hành chính của Mỹ khá khó hiểu với người Việt Nam và nói là thị trấn rất nhỏ nhưng hạ tầng thương mại, dịch vụ, giao thông... của họ thì thành phố lớn của ta cũng chưa thể so được. Ở Mỹ có nhiều nơi dạy tiếng Anh cho người

Đứng, ngồi ... xếp hàng chờ gọi nhận lớp

lớn chưa biết hoặc chưa thạo tiếng Anh. Thường đó là các nhà thờ hoặc các trung tâm có đầu tư của Nhà nước như trung tâm chúng tôi tới. Nhà nước đầu tư cho dạy tiếng Anh vì chính quyền cho rằng đây là vấn đề quan trọng liên quan đến dân nhập cư. Nhiều người Mỹ, ngay cả chính giới, cũng cho rằng dù cơ bản là ngăn chặn nhưng cũng không nên và trên thực tế là không thể ngăn chặn quá mạnh tay vì một là vấn đề nhân đạo, hai là Mỹ cũng cần nguồn lao động. Một khi đã không thể ngăn chặn thì giúp họ hòa nhập là phương cách hiệu quả nhất khai thác nguồn lao động này và hạn chế tội phạm. Nếu người nhập cư không có việc làm tương đối ổn định thì bao nhiêu cảnh sát cũng không xuể!

Việc quan trọng đầu tiên là dạy tiếng Anh cho họ, giúp họ tiếp cận những cơ hội việc làm tốt hơn so với việc ra "chợ người" ngồi chờ ... "bán mình" hoặc tệ hơn là làm những việc bất lương để duy trì sự sống dù đó chỉ là khi hết cách. Các cấp chính quyền địa phương đều hiểu rất rõ tầm quan trọng của giải pháp dạy tiếng Anh cho dân nhập cư. Thật ra, mục tiêu chính là dân nhập cư nhưng các lớp học cũng mở cửa cho mọi người, kể cả dân du lịch như chúng tôi. Tuy nhiên, để thuận tiện, nếu các bạn muốn học thì tốt nhất đừng khai quá rõ rằng bạn chỉ

là dân du lịch ngăn ngày mà cứ xem mình cần tiếng Anh để hội nhập đời sống ở Mỹ. Không ai "soi" thật kỹ bản kê khai của bạn đâu.

Dù các lớp được mở liên tục, nhưng so với yêu cầu học thì chưa thấm vào đâu. Để một người bập bõm tiếng Anh (kiểu như bằng A, B, C của ta) có thể bước đầu tiếp cận được xã hội Mỹ thì các trung tâm thường chia thành nhiều cấp học. Có nơi 5 cấp, có nơi 9 cấp. Mỗi cấp thì có nơi 1,5 tháng, có nơi 3 tháng. Đại thể là sau khoảng 1 năm cố gắng học thì từ bập bõm giao tiếp bằng tay là chính, bạn có thể tạm sống được không đến nỗi khó khăn lắm. Từ đó bạn sẽ đi tiếp quá trình hoàn thiện dần ngôn ngữ, đảm bảo cho bạn sống ngày càng dễ chịu trong cộng đồng.

Trung tâm chúng tôi tới là loại chia 5 cấp học, mỗi cấp 2 tháng. Ngày đầu, cả vài trăm người ghi danh, được trung tâm tổ chức kiểm tra nghe và đọc hiểu để xếp lớp. Vài trăm người được kiểm tra thì quá nửa là không nghe được gì! Vài chục người lồm bồm được ít câu, vài chục người nghe tạm được. Đợt chúng tôi được kiểm tra không thấy ai được xếp lớp 5. Chừng 30 người được xếp lớp 4 (tôi cũng ở trong số đó), nhưng chỉ 20 người được học vì chỉ có 1 lớp 4. Hơn 100 người không nghe thủng câu nào thì xếp

vào lớp 1, nhưng cũng chỉ 60 người được học khóa đó vì trung tâm chỉ có 3 lớp 1. Những người chưa có lớp chờ 2 tháng rưỡi sau! Bạn dự kiểm tra hôm nay thì vài ngày sau bạn biết sẽ học lớp mấy và 1 tuần sau bạn đến nhận lớp. Trung tâm hẹn 8 giờ phải có mặt để nhận lớp. Nhưng coi chừng bạn sẽ không có chỗ vì số lớp hạn chế mà số người muốn học thì luôn nhiều hơn. Đó cũng là lý do mà sau lớp 4 chúng tôi đành ra về.

Lớp tôi có 20 học sinh. Trong đó có 2 tiến sĩ! Một từ Ý, một từ Việt Nam, một sĩ quan cao cấp từ Hàn Quốc. Cô bạn tiến sĩ Ý chuyên về thống kê thì muốn tìm việc ở Mỹ nhưng lương phải khá. Cô ta nói tiếng Anh trôi chảy nhưng đặc giọng Ý, đang có việc nhưng học thêm tiếng Anh và chờ cơ hội tốt hơn. Anh sĩ quan Hàn Quốc thì Nhà nước cho sang Mỹ học. Vị tiến sĩ Việt thì du lịch và tranh thủ học thêm tiếng Anh. Trong lớp còn một giảng viên về phần mềm CNTT người Peru, một phóng viên của một tờ báo người Mexico, một y tá cấp cao người Ethiopia, vài anh đầu bếp, vài cậu thợ điện, vài cô cậu làm bánh, vài ba cô cậu đang kiếm việc,... Một thế giới đa dạng! Hai tháng học, chủ yếu là học theo từng tình huống cuộc sống:

Đi xin việc thì viết đơn xin ra sao; mặc đồ, mang giày dép, đeo túi xách, đồ trang sức (nếu là nữ)... thế nào; cười nói, trả lời sao cho hiệu quả, ...

Vào bệnh viện thì khai bệnh thế nào, tới ngân hàng thì giao thiệp làm sao, đọc các quảng cáo về nhà cho thuê, về sửa chữa xe cộ, về cơ hội việc làm trên báo sao cho hiểu, ... Ngoài những tình huống cuộc sống thì còn những bài ngắn về lịch sử, hệ thống hành chính, luật pháp Mỹ.

Tất cả các lớp từ 1 đến 5 đều học theo những nội dung chính đó theo kiểu hình xoắn, lên cao thì tình huống phức tạp hơn, thầy cô nói nhanh hơn, học viên phải "diễn kịch" theo tình huống với kịch bản khó hơn.

Điều thú vị là mọi học viên được xem là sinh viên trường cao đẳng, nơi phối hợp với chính quyền thị trấn mở ra trung tâm dạy tiếng Anh này. Khi bạn

►► Muôn Màu Cuộc Sống

Phút giải lao lớp 4. Từ trái qua phải: ngôi thứ 2 tiến sĩ thống kê người Ý, đứng thứ 1 giảng viên phần mềm người Peru, thứ 2 y tá cao cấp người Etiopia, thứ 3 phóng viên người Mexico, thứ 6 tiến sĩ người Việt, thứ 7 sĩ quan người Hàn Quốc,...

đã là sinh viên thì bạn được cấp thẻ sinh viên. Với thẻ sinh viên, bạn đi xe bus miễn phí (người già trên 65 tuổi cũng được cấp thẻ đi xe Bus miễn phí), vào bể bơi miễn phí, vào nhà hát được giảm 50% tiền vé, ... Thẻ là máy tháng vừa được học miễn phí, vừa tha hồ đi xe bus tới các siêu thị, các điểm tham quan, ... Mà vé xe bus không rẻ lắm đâu. Lên xe đi đâu cũng 3 đô. Ở

Mỹ gần ngày chỉ có xe bus là thuận tiện. Một ngày đi 5, 7 lần thì bạn chịu khó làm sinh viên sẽ tiết kiệm được vài ba chục đô! Có thể mỗi bang có chính sách xã hội khác nhau. Những gì được kể ở đây là ở bang Maryland. Người Mỹ nói rằng họ khó lòng duy trì nổi những phúc lợi xã hội quá lớn, đủ kiểu như hiện nay. Người già, người tàn tật, người thất nghiệp (trong đó không ít

đám khai man thất nghiệp!),... đều được chính phủ chu cấp, trung bình cỡ 700 USD/tháng.

Hết lớp là một cuộc thi. Thi hết lớp cũng như thi vào, đều là kiểm tra nghe và đọc hiểu. Lớp tôi 20 người thì có 8 người được lên lớp 5, trong đó có tôi. Không ai quá buồn vì không được lên lớp. Chưa lên lớp 5 thì học lại lớp 4 cho thuần thục thêm, học miễn phí và vì học cho chính mình nên chưa thạo thì học tiếp. Học lớp 5 thì phải đóng phí, nhưng rất tượng trưng, chỉ 100 USD/khóa. Biết rằng số người muốn học bao giờ cũng nhiều hơn số chỗ trung tâm có thể tổ chức. Vào ngày hẹn, tôi đến lúc 6 giờ dù giờ hẹn là 8 giờ. Không ngờ rằng tôi đã là người thứ 67 và sau tôi còn mấy chục người nữa, trong khi chỉ có 40 chỗ cho 2 lớp 5 đợt này! Những người trong số 40 ấy tới từ 4 giờ sáng! Ở Mỹ người ta xếp hàng kinh quá! Chúng ta từng thấy một cuốn sách được quảng cáo rầm rộ, một sản phẩm mới kiểu Iphone4S thì vào buổi sáng ra mắt luôn có hàng trăm người xếp hàng suốt đêm chờ đến lượt mua! Thế là tôi lỡ cơ hội học lớp 5. Muốn học hãy chờ 2,5 tháng. Buồn quá tôi đổi vé về sớm 2 tháng so với dự định. □

TIẾT KIIỆM NĂNG LƯỢNG ... (Tiếp trang 33)

năng lượng cho các doanh nghiệp sản xuất công nghiệp, các tòa nhà với chương trình đa dạng. Từ chương trình đào tạo về tiết kiệm năng lượng cho giám đốc doanh nghiệp, chương trình đào tạo về tiết kiệm năng lượng cho kỹ thuật viên, chương trình đào tạo tiết kiệm năng lượng chuyên biệt cho các ngành sản xuất công nghiệp khác nhau như nhóm ngành thực phẩm, ngành dệt nhuộm, ngành giấy cho đến các chương trình đào tạo thiết kế kiến trúc xanh cho đối tượng là các kiến trúc sư. Bên cạnh đó là các lớp đào tạo phối hợp với các quận, huyện, các sở, ban, ngành như lớp tiết kiệm năng lượng trong công sở hay khóa tập huấn tiết kiệm năng lượng cho đối tượng là hội phụ nữ... Bên

cạnh đó ECC-HCMC cũng hợp tác với các đối tác nước ngoài triển khai các dự án liên quan đến tiết kiệm năng lượng trong nước.

Về định hướng tương lai, sắp tới ECC-HCMC sẽ đẩy mạnh các hoạt động liên quan đến dịch vụ tiết kiệm năng lượng (ESCO) như đã nói ở trên nhằm giúp

các doanh nghiệp triển khai hoạt động tiết kiệm năng lượng một cách hiệu quả hơn nữa. Bên cạnh đó ECC-HCMC cũng sẽ tiếp tục triển khai và mở rộng hơn nữa các dự án hợp tác với đối tác nước ngoài trong lĩnh vực tiết kiệm năng lượng.

Phóng viên: Xin cảm ơn ông.

Doanh nghiệp quan tâm đến các vấn đề về tiết kiệm năng lượng, mời liên hệ:

TRUNG TÂM TIẾT KIIỆM NĂNG LƯỢNG TP.HCM (ECC-HCMC)

244 Điện Biên Phủ, Quận 3, Tp.HCM

Điện thoại: +84.8.3932 2372 ; Fax: +84.8.3932 2373

Email: ecc-hcmc@hcm.vnn.vn